

۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۴

نگاهی به معماری سنتی در راستای توسعه پایدار نمونه موردی: مسجد جامع نائین

وحید قربانی (دانشجوی کارشناس ارشد معماری) سعید عباسی راد (کاردانی معماری دانشگاه اسدآباد)

محمد براتی بر ازنده (کاردانی معماری دانشگاه اسدآباد)

دومین همایش ملی افق های نوین در توانمندسازی و توسعه پایدار معماری عمران گردشگری و محیط زیست شهری و روستایی

۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۴

چکیده :

هنرهای سنتی نظیر گچ بری ، کاشی کاری و آجر کاری در معماری ایرانی خصوصا در مساجد جایگاه ویژه ای دارند . از سویی از زمان پیدایش اسلام در ایران شاهد دگرگونی گسترده در شکل ، محتوا ، شیوه و محل اجرای آن ها می توان بود. به جهت یافتن روند این تحولات ، مسجد جامع نائین ، به عنوان نمونه ای از مساجد نخستین دوره اسلامی – با آرایه های با شکوه گچ بری می باشد.

واژگان کلیدی :

مسجد جامع نائین ، معماری اسلامی، توسعه پایدار، معماری سنتی، بازشناسی

مقدمه : مسجد از زمان پیدایش اسلام در سرزمین ایران شاهد تغییرات گسترده کالبدی و غیر کالبدی بوده است. به طوری که مساجد نخستین از الگوی شبستانی (مشابه مساجد پیامبر در مدینه) پیروی می کردند و به مرور زمان با افزودن ایوان و گنبد خانه ، الگوی مساجد ایوان دار و گنبد خانه ای گسترش یافت. از سوی دیگر هنر های سنتی از همان ابتدا در مساجد در غالب تزئینات نمود یافت ابتدا در اندام های داخلی خصوصا محراب و دیوار مجاور آن و به تدریج با تغییر الگوی کالبدی مسجد در اندام های نیمه باز (ایوان) و حیات راه پیدا کرد تا اینکه در سر در ورودی در بخش های خارجی نیز تأمین یافت . از آنجا که گرایش به تزئین و زیبایی یا زیبا نمودن و ارتقای کیفیت محیط به عنوان یکی از نیاز های فطری انسان در نهاد او قرار داده شده و در کلام الهی (اعراف : ۳۱) نیز آمده است : { ای فرزند آدم ، زینت و آراستگی خویش را نزد هر مسجدی اتخاذ کنید، هنرمندان مسلمان در تلاش بوده ان تا با یاری از آرایه ها از موجبات زیبایی فضای مساجد را فراهم آورند بنا بر این با انتخاب مناسب نقوش که همواره با الگو برداری و شبیه سازی انتظاعی از عناصر طبیعت نظیر گیا هان ، خورشید ، ستارگان و آسمان همراه بود فضای مساجد تجلی گاه حضور خداوند گشت تغییر شکل آرایه ها در دوره های تاریخی مختلف حق تاثیر عوامل گوناگون از جمله بستر سیاسی –